

Մ. ՀԱՅՐԱՊԵՏԵԱՆ

ՀԵԹԱՆՈՍԱԿԱՆ

ՄՏՔԵՐ

891.99

Հ-30

891.99
Σ - 30

19 NOV 2011

Сибирь

Публикация изданных в
рукописях и печатных
формах в 18-м году
издания

3514

Сибирь

СС. 108

Երազիս մէջ, Թէ որ տեսնեմ,
Գիրկընդխառնուած եմ քեզ հետ.
Զգուական ք է որ պիտ' զգամ,
Այդ երազէն երբ արթննամ:

23404.59

Տաշտ մըն է հողէ, քո առողջ մարմին,
Սէրն ու ատելութիւնը, հոն կը խմորուին,
Մին ու միւսը, կը դառնայ գերեզման,
Այն ատեն որ դուն, կը խաբուիս կնկան:

Կնոջ հոգին, մի փորձեր չափել,
Գազանի մը պէս, կ'ուզէ արիւն լափել,
Սիրտն ալ խոր է, նման անդունդին,
Տեղեր կրնայ տալ, մեր երկրագունդին:

Ուրեմն՝ իզուր դուն քեզ կը տանջես,
Անմեղ աչքերէդ, արիւն կը քամես,
Թէ՛նոյն իսկ, ամբողջ մարմինդ ալ նետես,
Անդունդն ալ դ՛սրտին պիտ' չ'լեցնես:

Խորանն է քո պաշտամունքին,
Կնոջ սիրող սիրտն ու հոգին,
Լոյսի նշոյլը, դուն հոն կը փնտռես,
Մոռնալով անոր, մարմինը անգին:

Տեսնող չ'կայ, սէ՛րը, եւ ոչ ալ հոգին,
Ահա՛, Թէ ինչու՛, կը Թողում անդին,
Կնոջ մարմինն է, որ ես կը պաշտեմ,
Մանաւանդ զայն, երբ Կը շօշափեմ:

Կնոջ մարմինը, տաճար մըն է ահա,
Մուտքի պահուն, մարդը կը դողայ,
Երբ ներսը Թափես սիրոյ արծունքը,
Կատարած կ'ըլլաս քո պաշտամունքը:

Թարմ, շնորհալի որքա՛ն կիներ կան,
Որ՝ մահիճին մէջ շունին տեղ կուտան,
Գիտեն, ճշմարիտ սիրահարներ անդին,
Դա՛ռն բաղբով, վերջ կուտան կեանքին,

Խեղճ սիրահարին, զլայուած ջնորհներ,
Տե՛ս կը վայելեն, սա աղտոտ շուներ,
Թէ՛ կինն ըլլար, շունէն քիչ մը վեր,
Գարշելի վիճակէն, ան պիտի կարմրեր:

Կնոջ ներքինը, դո՛ւն մի պրպտեր,
Քեզմէ առաջ հոն, շունն է տեղ գտեր,
Երբ քնքուշ սէրը, ան շունին կուտայ,
Քեզի տալիք ալ ի՞նչ պիտի մնայ:

Կեանքի ծովուն վրայ, կինն է անդեկ,
Մի հաւատար, խօստովին երբէք,
Խափուելու չես, լուսափայլ ժպտէն,
Եւ ոչ ալ, սիրուն ու գրգռիչ մարմնէն:

Ան՝ երկար ատեն կը թափէ ջանք,
Որ լոյսի տեղ տայ, քեզի մեծ տանջանք,
Երբ՝ փորձերն իր անյաջող դառնայ,
Սրտով կատղած, բայց, աչքով կ'ուլայ:

Ձղջում կեղծելով շատերուն խափեց,
Ան մեղ սրտերու արիւնը լափեց,
Արձունքին ի տես, թող չ'ըլլայ դժուար,
Կեղծաւորին տալ, պատասխանն արդար:

Սէրը հարստութիւն է քո սրտին,
Որով կը փայլի արեւը կեանքին.
Առաջին օրէն մինչեւ օրը վերջին,
Կինը կը ջանայ հասնիլ այդ գանձին:

Օր մը քո սիրոյ, երբ ան տիրանայ,
Յաջող գողին պէս, պիտի հեռանայ.
Սակայն այդ գանձը արժէք չ'ունենար,
Եթէ նախանձով ահէրը չ'ես ըլլար:

Նախանձը՝ սանձ մըն է քո գլխին,
Կինն անով քեզ կապէ իր փեշին,
Կ'ըլաս մարդոց մէջ, խեղճ ծիծաղելին,
Թէ որ չ'կրնաս յաղթել նախանձին:

Թէ որ կին մը, քեզ լքէ հեռանայ,
քեզ՝ որ, ուզած տեղը թող երթայ,
Գիտցիր որ՝ ուրիշին լքող կինն ալ օր մը,
ձպտելով հանդարտ, քոյ գրկին կուգայ:

Կին մը, իր շնորհներ, երբ քեզ զլանայ,
հախանձով անոր դուն մի մօտենար,
Խնդրանք ու նուէր, որ մատուցանես,
Ջղջալով օր մը, գլխուդ կը զարնես:

Կնոջ ժպիտը կեղծ, համբոյրն ալ թունաւոր,
Խօստով մը, յաճախ կը դառնայ ահաւոր,
Ուրացումի այն՝ զարհուրելի պահուն,
Պիտի զգաս սրտիդ ցաւերը անհո՛ւն:

Մարդոց մէջ կան, մեծ սիրահարներ,
Որ սիրոյ անունով միշտ զոհաբերւեր,
Սակայն՝ կինն անոնց իր սրտին խորէն,
Միայն եւ միայն, կը ծաղրեր, կատեր:

Դեռ չ'եղած, կնոջ սրտին սիրահար,
Որ անոր գրկին երջանիկ ըլլար,
Թէ՛ որքան ուժեղ սրտեր դողահար,
Ինկան յուսախափ, եղան տանջահար:

Մարդու սէրը, հանապարհ մըն է երկար,
Գիտենք սկիզբը, որ վերջ չ'ունենար,
Ինչե՛ր չեր զոհեր, երագողը տխմար,
Թէ՛ սիրտը յոգնած չի առներ դադար:

Կինն՝ առաջին օրէն տղամարդուն,
Սիրոյ անունով սկսաւ խափել,
Այն օրէն ի վեր որքան սիրողներուն,
Արիւնը անմեղ գետինն է լափել:

Բնութիւնը, հոգի ու մարմին տուած է,
Ուրախութիւն ու տանջանք սիրտդ դրած է
Արգանդէն մինչե՛ւ, հողը - գերեզման,
Բախտը քոյ կեանքին, արդէն գրուած է,

Երբ զգացումը սիրտդ փոթորկէ,
Գեղեցկութիւնը բնութեան մէջ փնտռէ,
Այն ինչ որ, կնոջ խորը կը գտնես,
Խափկանք մըն է որ, սէր կը կարծես:

Առանց տանջանքի չէիր իմանար,
Կեանքի եւ բնութեան գեղեցկութիւնը,
Դառնութիւնն ալ, կը դարձնէ հնար,
Զգալ նաճոյքն ու ուրախութիւնը:

Տանջանքը՝ գոյութիւնն է ինքնին,
Որ կը շաղուէ հոգին ու սէրը մարմին,
Ուրախ թէ տխուր, ազատ չես անկէ,
Քանի դուն կառչած կը մնաս կեանքին:

Գեղեցկութիւնը մարիտմէջն է բնութեան
Կենսասու սիրոյ կրակն ալ հոն է,
Քո՛ւ տանջուող սրտի վերքերուն դարման.
Անոր անկաշառ ծոցին մէջ փնտռէ:

ֆնտռեցի տասը եւ երկու տարի,
Որպէսզի գտնեմ այն կինը բարի,
Ըլլար սրտով ու հոգով համեստ,
Պատրաստ էի անոր հիւսել շատ գովեստ:

Յո՛ր մը իյնաս, կնոջ սիրոյ թակարդին մէջ անել,
Անկարելի պիտի կարծես, այդ դժոխքէն դուրս ելլել,
Թէ այն ատեն, քիչ մը, համբերութիւն ունենաս,
Կրակի պէ՛ս մաշեցնող, երազէն դո՛ւն կ'արթննաս:

Կարելի չէ պնդել, որ եւ է մեկին,
Որպէսզի՝ դառնայ սրտիդ սիրելին,
Եկող կինը, իր կամքովը կուգայ,
Առնական ոյժիդ՝ երբ պէտքը կ'զգայ:

Գիտեմ զ՛գուելի գցուց մարդը կայ,
Արցունքով կնոջ ձեռքը կը լուայ,
Կեղծ ու խաբող խօսքերէն ազդուած,
Տես ոտքերուն սաւկ, Թշուառը կուլայ:

Զ՛ունին ճշմարիտ սէրը առնական,
Լ'պերշ ստրուկներ, մարդոց մէջ շա՛տ կան
Տէր են դրամին, սիրոյ մուրացկան,
Կ'ուզեն միշտ սողալ առջեւը կնկան:

Սէրը չէ՝ երբե՛ք, անձն ուրացում,
Առնական ուժե՛ղ պատուի մոռացում.
Որքան որ կ'ուզես, դո՛ւն երգեր երգէ,
Այր մը ըլլալդ, միայն՝ մի հաներ մտքէ:

Գեղեցկութիւնը որ եւ է կնկայ,
Տպաւորութիւնն է քո սրտի վրայ,
Տրամադրութիւնդ կը գծէ սահման,
Ան ալ իր կարգին, միշտ փոփոխական:

Այս օրուայ քո սրտի սիրածին,
Մի կարծեր, թէ՛ սէրն է վերջին,
Նոր օրով, նոր սէր կ'ունենաս,
Եւ հինին վրան, այլ պիտի խնդաս:

Թերեւս կինը, սիրէ տղամարդուն,
Հեռո՛ւէն վրան, հսկէ միշտ արթուն,
Սակայն կը պահէ, մինչե՛ւ գերեզման,
Երազուած սէրը, սրտին մէջ թագուն:

Զ'ունիս ապահով հանգիստ պայմաններ,
Որ՝ կին էակին շուտով հրապուրեր,
Զգայուն սրտիդ մէջ պահուած գանձեր,
Զ'են կրնար ըլլալ ազդո՛ւ արժէքներ:

Կինն՝ ընհանրապէս ծոյլ մը եղած է,
Իր սիրտն ու հոգին, ծախու հանած է,
Սրբութիւնները, որ սիշտ դուն կ'երգես.
Տե՛ս շատ վճարողներուն տուած է:

Ան կուտայ սիրտը, մարմինն ու հոգին,
Աղամանդ, արծաթ, ոսկեայ գանձին,
Գիտենք թէ կինն է, գերի պերճանքին,
Ալ ինչո՞ւ ծնրադրել, անոր լալագին:

Ես ուզեցի, սրտանց մօտենալ,
կնոջ սիրող ջեւմ սրտին,
փորձերով հասկցայ թէ՛ ի զո՛ւր,
կորսուած է ժամանակը կեանքին:

Դո՛ւն կրնաս շուտով ունենալ.
Ազնուազարմ նուրբ իրանը կնոջ,
Զգացողութեան հնոցին միայն,
Շփուելով մարմնովդ առողջ:

Զգացումներով լի՝ սիրտն ու հոգին,
Կը շնորհէ քեզ, բերկրանքը կեանքին,
Պայմանաւ որ դուն, միշտ բոցավառես,
Կրակը սիրոյ, նրբանցքէն ալ ներս:

Շատերու նման, ես ալ եմ խափուեր,
կնոջ սրտին շուրջ, երկար Թափառեր,
Կախարդիչ աչքէն, Թռչող նիզակներ,
Սրտիս մէջ բացին. շատ խորունկ վերքեր:

Յուսացի երկա՛ր, թէ ան պիտի գայ,
Բացած վերքերուն, դարմանը դառնայ,
Տանջանքի դա՛ռն ցաւերը լացի,
Այն ատեն որ ես զոջում գգացի:

Ծաղիկներ բացուած, վերքի տեղ այս օր,
Դարցած է սիրտս, սիրտ մը շատ հզոր,
Ոչ թէ անոր պէս, այլ անկէ անուշ,
Կը քաջեմ կանանց, ժպիտը քնքուշ:

Ամօթը՝ վարագոյր մըն է ինքնին,
որուն ետեւն է, հրապոյրը կեանքին,
Մինչեւ որ՝ զայն մենք չի պատռենք:
Ակն ուրախութեան, չ'պիտի գտնենք:

Ժպիտը աղուոր եմերային,
փայն է՝ իր դէմքին սիրուն,
Աղջիկն այս գեղ, որպէս գարուն,
Տեսնել կ'ուզեմ ամէն իրիկուն:

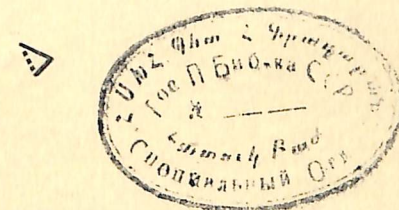
Աչքերն իմ, աղբիւրն հոգուոյս,
փոքր կուրծքի բլրակներուն,
Հովտին մէջը, կը սեւեռի,
Տեսնել կ'ուզեմ գեղուհիին,
Բաբախումը սիրող սրտին:

Գեղեցիկ կին՝ սիրուն մարմին,
Մեռնափայլ, անուշ դէմքին:

Ջուարթ, ժպտուն, ժպիտը անհուն,
Ջայնը սահուն, եւ կարկաջուն:

Վարդը սիրող, սէրը երգող,
Կեանքի գարնան, չքնաղ թռչուն:

Հազար խնամքով, հասունցած սիրուն,
Մարմինդ կ'ապրի, շրջանը գարուն,
Կենդանի նմոյշներս, դո՛ւն ծաղիկներուն,
Թոյլ տուր, քեզ մէջն առնեմ իմ թեւերուն:

Կը ժպտի այս օր, բնութիւնն ամբողջ,
լեռ ու դաշտ բացւած ծաղիկներ բողբոջ,
ժաղկին թերթերը, տե՛ս գետնի վրայ,
Այսօր կամ վաղը, հո՛ղ պիտի դառնայ:

Մենք ալ՝ օր մը դէպի հոն կ'երթանք,
վերջնականապէս պիտի հող դառնանք,
Քանի հիմայ, ժամանակն է մեր,
Եկո՛ւր, իրար տանք, բնութեանը սէր:

Յուզուած կը պարեմ, քեզի հետ հանդարտ,
կ'զգամ, բուրմունքդ մի՞նչն անարատ,
Կուրծքդ բերկրալի, լայն կուրծքիս վրայ,
Քո, եւ իմ կեանքը, հիմայ կը խայտայ:

Աչքերուդ մէջի կապոյտի վրայ,
Հաճոյքիս դիցուին ուրախ կը լողայ,
Ցանկութիւններս անգուսպ առնական,
Բորբոքած սրտիս, կրակներ կուտան:

Կերդանական զգացումն ու կիրք՝
Կը մղէ մեզ, որ գիրկնդ խառնուինք,
Բնութեան օրէնքն ա՛յ, հանչնար սէր,
Ուրեմն՝ ինչո՞ւ իրարմէ խափուինք:

Ան զսպելի խոր հիացումով,
Կը դիտեմ՝ կնոջ մարմինը բիւրեղ:

Կեցուածքը, սիրուն, բազմահրապոյր,
Կը ձօնեմ ահ՛ա, հազար համբոյր,
Սիրոյ մեհեան, լուսաբողբոջ,
Կ'ըմպեմ տեսքդ, հոգուովս ամբողջ:

Պաշտամունքով մը յափշտակեալ,
Հեշտահրապոյր քրքիւրներուն,
Ազնուագոյնը զինք կը դատեմ,
Կեանքի բոլոր՝ իմաստներուն:

Կաթնասպիտակ, ոտքերն զ'գլխիչ,
Հմայք մը ունին, սրտադող յուզիչ,
Մատները սիրուն ավերուս վրայ,
Տեսնելով՝ սիրտս կ'այրի՛, կը հեւա՛յ:

Սրտագին հաւատք, համբոյր ու գորով,
Կը ձօնե՛մ՝ սիրուն ոտքերուն հոգուով,
Այցն անոնց՝ իմ սրտին փխրուն,
Կը զարթնու, սիրոյ հացոյքը անհո՛ւն:

Եւ նրբահիւս սրունքներուն,
Դնդերապատ սրունքներովս,
Բազուկներովս մարմնոյն շքեղ,
Կը պլլուիմ թափով մը ահե՛ղ:

Հրաբորբոք կուրծքին վրայ,
Թարմ ստինքներ կը դողդողայ,
Բուրմունքովն իր ծաղկաբոյր,
Հեշտաքրքիր ու կենսաղ բիւր:

Շրթներս՝ ջերմ ու սիրատուհոր,
Վարդաբո՛յր, անուշ շրթներուն վրայ,
Կը ծծեմ, հիւնին կաթիլը վերջին,
Մօրս կաթին պէս ոյժ տուող կեանքին:

Թաւշանման աղուամազով,
Շէնշող բերանը ալեղծուածային,
Հրաշունջով մը օժտուած է,
Գերազանցապէս Աստուածային:

Նրբանցքն անոր, բիւրածաւ,
Երթեւեկի այս պահուն,
Բազմաթափառ ջիւղերով,
Քրքրումներով է զեղուն:

Իմ էութիւնը յամարեա՛յ՝
Պրկուած է մինչեւ իր՝
Վերջին ջիղը պողպատեայ:

Այս պահուն է որ ահա,
Կը մխրճուի անոր,
Անդէմախո՛ր խորհրդին,
Մինչ յատակը փեխեալ:

Աչքերս՝ անյագ խորասուզուած,
Լուսնակնափայլ աչքերուն մէջ,
Եւ՝ կը սփռեմ, մարգարիտները սիրոյ,
Ալեկոծուող գաղջ ծովուն մէջ:

Մեր սրտերուն, ամէնազօր,
Տրոփիւնները փիւրաւոր,
Կ'զգացնեն թէ, սէրն է ահա՛,
Որ հեշտաքին իմաստ կուտայ:

Շարաւիղն եմ, նախնեացս պաշտելի,
ցարութիւն քեզ, իմ Էօւթիւն սիրելի,
Դարեր առաջ, խնջոյքներով փառապանծ,
Մարդկութիւնը քեզ կը պաշտեր երկիւղած

Իմ ներքնաշխարհէն, դէպի աշխարհ,
Խորունկ յուզումով, դո՛ւ դուրս թռար,
Ամօթի կապանքներուն դէմ հազար,
Վեհ կեցուած քովդ ըմբոստացար:

Դո՛ւ ես հզոր, Տէր - տիրական,
Բոլո՛ր նկարագրին, չար կնոջական,
Քեզմով է որ, քիչ մը միայն,
Կրնանք սանցել, վատն ամենայն:

Պրկու՛միդ տեսքին շքեղ,
Ոչ մէկ այլ, ինչ կը նմանի,
Կիներէն, նոյն իսկ ամենագեղ,
Պաշտամունքովդ կը հմայուի:

Երազներուն մէջ եղական,
Դո՛ւն տեղ ունիս, միշտ տեւական,
Գեղուհիին յոյսեր նիշող,
Էօւթիւնդ իմ անմահական:

Հրեղէ՛ն ժայթքում մըն ես դո՛ւ,
Պարծանքը շքե՛ղ, տղամարդու,
Կանանց սիրուն ազնուազարմ,
Ցաւիտենական պատկառագողու:

Այս անիմաստ, իմաստը կեանքի,
Եթէ՛ փնտռել ինձ վիճակուի,
Աշխարհի մէջ, նոյնի՛սկ երկինք,
Գոյութիւնը մեր, քեզ կը պարտինք:

ցուզեալ հոգուոյ տեսիլքն է ցանկալի,
Ջգացումը սիրոյ՝ որ սրտէն կը յորդի,
Թռնացումը զօրե՛ղ, երբ լեցնէ մարմնին,
Կը թռնաւորէ շուտով, իրական կեանքին:

Սիրոյ թոյնն է, յաճախ զօրաւոր,
Կեանքը քայքայող, թոյներէն բոլո՛ր,
Մարդերը անկէ ազատ կը մնան,
Նախանձէն ուժեղ, կամք մը ունենան:

Կամուրջ մըն է սէրը, որ կը խաբիւլայ,
Ջգուած կրակով լի, անդունդի վրայ,
Անցքի ժամանակ, զգո՛յշ չի սահիս,
Բոցերու մէջ դուն կը մխրճուիս:

Կեանքի անծանօթ, շատե՛ր կը տեսնեմ,
Սիրոյ հիասքանչ, երգեր կը լսեմ.
Այդ իրենց սրտի ձայնն է համակ,
Որ չ'գտներ, կնոջ սրտէն արծականք:

Անոնք՝ ճշմարիտ կեանքը ապրէին,
Խափկանքը տեսիլքին, պիտի ֆանջնային,
Զեմ գիտեր ինչո՞ւ, փնտռել բացական.
Որ չէ եղած ներկայ. սրտին մէջ կնկան:

Կնոջ սիրտը՝ որպէս մեծ կաթսայ,
Դրուած, սիրահար գանկերու վրայ,
Որուն մէջ, սրտերու արիւնը ահա՛,
Կը տեսնեմ, նախանձի կրակով կ'եռայ:

Սիրոյ պատմութեան, մեծ բեմին վրայ,
Սրտացմիկ, շատ տխուր դէպքեր կայ,
Կը տեսնե՛ս, անյաղթ զօրավարն ահա,
Կնոջմէ պարտուած, իր փառքը կ'ողբայ:

Թէ՛ որք՛ան մարդեր անձն ուրացան,
Ողբալի պահուն եղան, անձնասպան,
Քիչ չեն, եւ անոնք գազանի նման,
Ինկան խաբեբայ, կնկանը վրան:

Գնա՛, ու տես, դո՛ւն թիապարտին,
Եւ մնայուն, բնակիչը բանտին,
Անոնց վիճակն է՝ միշտ նախընտրելի,
Քան թէ նմանիլ, խեղճ սիրահարի:

Կը տեսնեմ, խորը մութ գինետան,
Տխո՛ւր մարդերը, իրարու նման,
Կը ծխեն թոյնն, ու խմեն գինին,
Փնտռելով դարման, սրտերու վերքին:

Տե՛ս, սա տղու կեանքը ողբերգական,
Յանցանքն է ըլլալ, սիրահար կնկան,
Արեւն ու լուսին, ծաղիկն ու բոյր,
Դարցած է, այլեւս ալ անհրապոյր:

Իրական կեանքը, շատո՛նց կը հեզնի,
Կոյրօրէն իրէն, դաճաղ կը դարբնէ,
Պատկերին հեռուն, իր սիրած կնկան,
Արբեցումովը ան՝ կը սողայ մահուան:

Փորձելու համար, անասունը սիրէ.
Երբեմն երբեմն, շոյէ ու գգուէ,
Տրուած խնամքէն՝ ան պիտ'զգացուի,
Թերեւս, օր մըն ալ, քեզ համար զոյիուի:

Եթէ՝ դո՛ւն օր մը, կին մըն ալ սիրես,
Որքան որ կրնաս, շատ զոյաբերես,
Ան՝ ալ աւելի, պահանջ կ'ունենայ,
Մինչեւ որ հոգիդ մարմնէդ դուրս գայ:

Սիրահարի սիրտն է շատ խոր,
Լցուած, դառնութեամբ պղտոր,
Խափուսիկ սիրոյ ճամբայէն ամբողջ,
Իզո՛ւր, կը փնտռէ ծաղիկը բողբոջ:

Երբե՛մն միամիտ, երբե՛մն յամառ,
Սիրահարը, յոյսով կ'օրօրուի երկա՛ր,
Շատերուն փոխան՝ սիրուհու գրկին,
Կարմիր խաչով ճերմակ, կառքին մէջ դրին:

Երբե՛մն ճշմարիտ, մեծ բարեկամներ,
Տե՛ս, սա երկու, գգայուն մարդեր,
Արբեցած սէրով, միեւնոյն կնկան,
Պատրաստ են՝ փորել իրարու գերեզման:

Հիւանդանոցի մռայլ մահի՛ճին վրայ,
Սիրահարի սրտէն, դեռ սէ՛ր կը մխայ,
Իզուր, որ մարդիք կը փնտռեն դարման,
Գիտնալով որ՝ ան կ'ուզէ գերեզման:

Կնոջ սիրոյ կեղծ, աղէտաւոր ճամբայէն,
Դեռ շատ անմեղ սիրողներ, տխո՛ւր հոգևով պիտ'քալէն,
Ես Կը տեսնեմ անոր, սրտին խորը անյատակ,
Հոն դիզուած կան՝ կմախքներ սիրողներու նահատակ:

Փշրուեցա՛ւ, հարուածովը սիրոյ ուժեղ կայծակին,
Հողակոյտին տակ հանգչող, սիրտը ասպետ հսկային.
Երանութեամբ կը ննջէ, ծոցին մէջը մայր հողին,
Աստղե՛ր, արեւ եւ լուսինն՝ յաւէտ իրեն կը ժպտին:

Քո ինձ բերած գինու սափորն ալ արդէն,
Տանջելով սիրահարին, անցած էր կեանքէն
կ'արփենամ խմելով, փրփրած անարատ գինին,
որ արձունքնէ քաջին, խառնուած արեան սիրած եարին:

Մայր

Քաջ տղու, կմախք-հողէ շինած, տաշտին մէջ,
Ջուարթ աղջկան՝ փոշի-ալիւրով, խմոր կը շաղուես.
Սիրոյ զոհերու նշխարի, այդ սեւ հացին մէջ,
Թող՝ որ ես ալ խառնեմ, դա՛ռն արտասունքէս.

Աշխարհի մէջ, զրկա՛նք, տանջանք տեսնող իմ մարմին,
Երկար լողաց դառնութեամբ, ծովուն վրայ լքումին,
Կեանքի բոլոր ծալքերուն մէջ, փնտռեցի սիրոյ ընկեր,
Միա՛յն գտայ, կնոջ սրտէն՝ մարդը խափող կեղծիքներ:

Ես փնտռեցի, կենդանական աշխարհին մէջ անսահման,
Եւ չ'գտայ անասուն մը, բլլար նման չար կնկան,
Բոլորն ալ պարտաճանանջ, սէ՛ր փոխանցէն բնական,
Միայն կինն է, սէր կը ծախէ, այնպէս ինչպէս սխանութեան:

Նոյն իսկ բլլայ, չքնաղ էակ, եւ ինձ սիրէ անսահման,
Ծ'կընար տալ, հանգստութիւն, այնպէս ինչպէս գերեզման
Սրտե՛ս, սիրոյ տեսիլքները՝ կամաց կամաց կը մեկնին,
Հոն կը մնայ, միայն սէրը, ինձ կեանք տուող մայր հողին:

Դո՛ւն, քոյ կամքովդ աշխարհ չ'եկար,
խորհուրդը խորին, լուծեւ մի ջանար,
երթալիք տեղը, թէ՛ որոշ ըլլար,
Կեանքի բեռը, նետել չէր դժուարանար,

Կ'ըսեն որ՝ մարդը էական է կատարեալ,
բնութեան բարեաց, տէր եւ տիրակալ,
Սակայն՝ ես տեսայ, եղայ համոզուած,
Թէ Աստուած մե՛ծ, սխալ մըն է գործած:

Գազանները որ, շատ հեռուն կ'ապրին,
Անո՛նք ենթակայ, բնութեան կարգին,
Սակայն՝ մարդը, մարդն անուղղայ,
Աւանակ մըն է, որ միշտ կը զըռայ:

Առինք շա՛տ դասեր, մե՛ծ բարոյական.
Որ ցոյց տուին մեզ, սէր պատույ ճամբան,
Ի՛նչ ո՞ւր անոնց ես չ'հանդիպեցայ,
Ձրկանքով շինուած, ճամբայի վրայ:

Գալիքը մե՛ծ է. խոր ու անհո՛ւն.
Ձենք գիտեր, ինչե՛ր կը բերէ մարդուն,
Կեանքը ճանապարհ մըն է սահուն:
Ըլլաս գետնի վրայ, թէ բարձր գահուն:

Աշխատանքը, մեր պարտքը սրբազան.
Կը նկատուի, գործը Ատրճա կան.
Ծոյլը, մակաբոյժը, ստոր խաբեբան.
Բաղգի բերուով, մեր վրայ խնդան:

Աշխարհի վրայ գաղափարներ կան,
կոչուած փրկելու, դժբաղդը մարդկան,
Դարերը եկան, դարերը անցան,
Խեղճերը մնացին միշտ ոտքի կոխան:

Եղան ձմարիտ մեծ վարդապետներ,
Կեանքի դառնութեանց դէմ ըմբոստացեր,
Կամքերով ահե՛ղ, մտքերով փանձար,
Ժամանակին դէմ, մնացին անձար:

Ապագան չ'ունի լաստ մը փրկարար,
Ներկան է դաժան, կը ձգմենք զիրար,
Անցեալն է տխո՛ւր, աւ՛եր, փո՛ւր,
Բոլորին ի տես, ես կ'զգամ սարսուռ:

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0349848

38084

Գին 5 ֆրանք - Ամերիկա 40 ժէնժ

Հեղինակի իրաւունքը վերապահուած է, բոլոր երկիրներու համար

Haïrabédian 7, Rue Jouye-Rouve

Paris (xx°)